

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Dommedags Bog

Citation: Dalgas, Ernesto: "Dommedags Bog", i Dalgas, Ernesto: *Dommedags Bog*, udg. af Henrik Schovsbo, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1996, s. 45.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgasdomval-shoot-idm139915690076272/facsimile.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: Dommedags Bog

Aarhundrede, stod han foran mig og nævnede sit Navn: »Ved den Afstandskraft, hvortil kun aarelangt Studium giver Adgang, har Mester Eckhart sendt mig velkomment Bud: En Peripatetiker kom hid i Aften». Smaatsmilende, forlegen og tavs undtagen med de Smaaord, der løbe af sig selv paa Tungen, fulgte jeg ham; vanskeligt faldt det mig, der nylig kom fra Middelalderens dybe Sværmeri, at vandre ogsaa med Sind og Tanke tilbage i Europas nye Tid. Hvad er det dog, der skiller os, der leve efter Kopernikus, fra de gamle Kristne? Her saa jeg Skelnemærket paa Jacob Böhmes Læbe. Det er Smilet. Thi dette Stul, hvormed vi ny Tids Mænd friste Liv og Død, er fuldt saa modbydeligt for Kirkens gamle Scridsmænd, som deres tunge Alvor er sær og pinefuld for os.

En munter Matrone ilede mig i Møde. Rødkindede Smaabørn dansede mod os. Og paa Dørtærskelen til en sraatækt Hytte vekslede vi Ord som Odin med Vaffhrudne, dog ej med deres Indsats. Jeg begyndte.

»Peripatetiker skal jeg altsaa være. Det gælder kun om mine Ben. Min Hjerne tilhører af de fire Akademier der skeptiske. Men i det sidste Aarhundredes Sprog kalder jeg mig for Positivist«. – »Eklektikere ere vi alle«, sagde min Vært, »som mit Faar, der plukker en Græstot paa forskellige Tuer. Sig mig derfor heller din Tankes Indhold ud end din Skoles Navn«. – »Jeg benægter intet forud; men jeg bekræfter kun det, som jeg smager, ser og føler. Altsaa tror jeg intet, men ved kun, hvad jeg sanser eller erindrer. Der, hvor I andre tro, der spørger jeg. Og spørgende kom jeg hid til Dig, Germaniens Lærer. Men medens jeg ej benægter det ubegribelige, kan jeg kun nære min Tanke af det, som jeg forstaar. Og vil Du altsaa belære mig om Verden, maa Du ej blot tale Sandhed, men ogsaa forstaelig Sandhed. Det ubegribelige forklarer mig intet bestemt, thi det forklarer jo alt«. – »Før jeg rækker Dig Føde«, svarede min Vært, »maa jeg først kende dine Tænder. Sig mig med andre Ord: Hvad er forstaeligt for Dig?« »Hvad der er bestemt ordnet i Rum og Tid, maaleligt og definerligt som Fysikkens Objekter eller i alt Fald sammenligneligt og til at bedømme i Styrke og Varighed som Sjælens Processer«. »Hvis det er din Forstaelse, saa stemmer din Fordøjelses Behov just med min Vares Kvalitet«. Saalunde spøgede vi

forinden Diskussionen, som Gladiatoren lege først med Klingen. Men jeg vil nu lade Filosoffen tale; thi mine Indlæg vare kun Svar paa hans.

»Den Gang jeg vaagned til Klarhed paa den gamle Jord, var jeg hildet i Filosoffernes Væv og troede paa, at der, hvor Tanken sætter et Spørgsmaal, kan Filosoffen svare med et Ord. Men her i Stilheden og i Ensomhed hævede mit Syn sig til videre Forklaring, skønt alle mine Tanker udrinde fra min første Aabenbaring: Alt, hvad der er, er sanselig bestemt. Kan ikke nogen sanse Gud, da er Gud ikke til. Og kun, fordi vi sanse Gud, erfare vi Gud. Men overalt er Gud som sanselig Erfaring. Kun Daaren ved det ej. Se, denne Bakke, vi hvile paa, er Gud, Græsset er Gud, mit eget Kød er Gud. Ja, denne Tankebevægelse i Hjernen, hvormed jeg tænker Gud, er Gud. De katolske mene, at dette underfulde Hav er Gud. Ja, det er Gud, men kun en Part af Gud; thi alle Elementer og alle Verdener, sammensat af disse, og Rummet mellem dem, er eet. Alt er i Gud, og alt er Gud; men ikke alt er Gud med samme Inderlighed, Styrke og Renhed. Jeg lærer altsaa: Der er indre Forskelle i Gud. Den hele Verden er Gud, men løsrive vi vilkaarligen det Sjæleliv, som gennemstrømmer og befrugter den kugleformede Verdensbygning, fra den selv, er denne Verdensbygning Guds Legem, og Guds Aand dens Sjæl. Og overalt, hvor der findes Forskel for Sansningen, se, paa det samme Punkt er virkelig en Forskel til i Gud. I Blomsten drømmer Gud, i Klippen sover Gud, i Manden tænker Gud. Det er altsaa ikke billedlig, men ligefrem og hjertelig Tale, naar jeg siger: Bjergene ere Guds Ben, Stormen Guds Aande, Vandet Guds Vædske, Ilden Guds hede Blod, Jorden Guds Kød, de levende Guds Lemmer og Menneskeheden Myretue Guds Hjerne.»

Jeg sad lamslaaet af Beundring for denne uhyrlige, germaniske Fantasi, der mindede mig om Eddadigtningens Storhed, og mellem mange tilkendte jeg min ny Lærer Tilnavnet: Philosophus Teutonicus.

»Men Du kender ikke Gud, hvis ej Du kender Livsprocessen i Gud. Men det er denne: Guds Parter skille sig fra Gud som Modstand mod det i Gud, som kun er Gud. Men det i Gud, som kun er Gud og var, er og bliver Gud, er synligt, føleligt og smageligt. Det er Guds aabne, brændende Purpurhjerter, det er det levende Hav af